

PONTBRIEF

APRIL 2016

QUA WEER KENDE 2015 EEN GOED BEGIN EN EEN GOED EINDE

In het voorjaar begonnen we eerder omdat het eind april prachtig weer was. Volgens het KNMI was de zomer over juni, juli en augustus vrij warm, zonnig en gemiddeld over Nederland vrij nat. De vakantiemaand augustus was zeker in Friesland regenachtig en winderig en dat bleek voor onze omzet niet bevordelijk. September was beter en we hebben de eerste week van oktober nog doorgevoerd omdat het zulk mooi weer was, getuige de foto boven. Dat resulteerde in een seizoen van 34 abonneementhouders en ruim 8500 betalende passagiers. Dat waren er 700 minder dan in het topjaar 2014, maar omdat de catering elk jaar meer opbrengt, was dat niet zo voelbaar. De Rabobank Clubkas actie leverde ons in 2015 weer een bijdrage van 500 euro, maar daar staan dan weer een paar dure reparaties tegenover. Al met al zijn we zeker tevreden over seizoen 2015.

VRIJWILLIGERS GAAN EN KOMEN

Het verloop is gering, maar elk seizoen zijn er enkele schippers die om wat voor reden dan ook, moeten stoppen met varen.

Schipper Rinze Sybesma is na een slopende ziekte op 20 januari j.l. overleden. Vanaf het eerste seizoen was hij erbij. We zullen hem missen en Rinze ons herinneren als een vriendelijk, bescheiden, trouw mens en elke dienst zien we de naamborden op de pont die hij gegutst heeft. We wensen zijn vrouw en familie veel sterkte toe.

De aanwas van nieuwe schippers houdt ongeveer gelijke tred met het aantal vertrekkers, we komen geen personeel tekort. Nieuw voor het komende seizoen zijn de schippers Piet van Lingen, Jan Tebbe, Sjirk Venema en de cateringdames Maaïke van der Velde en Siemie Kingma.

Tijdens de schippersvergaderingen voor en na het seizoen worden de gaande schippers en cateringdames bedankt voor hun

inzet en de nieuwe mensen stellen zich voor aan de ploeg.

Niet alleen passagiers gaan graag met de pont, ook de schippers blijven het varen boeiend vinden. Het manoeuvreren, vooral bij veel wind, vraagt vaardigheid en telkens andere mensen aan boord, vaak met verhalen, brengt afwisseling. Zijn er geen passagiers, dan is het terras - meestal in de zon en uit de wind - een pracht plek om met een kop koffie uit te kijken over het land, het leven door te nemen of de krant te lezen.

CATERING

Ons terrasje trekt elk jaar meer bezoekers. De cateringdames hebben dit jaar veel drukke middagen gehad. Anne Bruinsma doet meestal de middagdiensten door de week, de andere dames doen dat in de weekends en Regina Jorna vult de voorraad aan. Er is geen reden om het consumptie-assortiment uit te breiden, wel zijn er vijf stoelen bijgekocht en op mooie dagen zijn dikwijls alle tien stoelen in gebruik.

ONZE PASSAGIERS

Het seizoen was maar net begonnen of de eerste verre reizigers streken neer op het terras: een Canadees echtpaar uit Saskatoon, uitgenodigd door Friese vrienden, om te herdenken dat de vader van de vrouw hier 70 jaar geleden had gevochten. Op bevrijdingsdag mochten ze mee in een oude *Keep Them Rolling* legertruck.

De eerlijkheid van onze passagiers is opvallend. Soms vergeet men om geld mee te nemen. Dan doen we niet kinderachtig en verwacht wordt dat men de volgende keer die euro van de vorige keer alsnog betaalt en dat gebeurt vrijwel altijd. Het komt zelfs voor dat mensen speciaal terugkomen om 1 euro te brengen. Dat kun je toch zien als een bewijs dat we gewaardeerd worden.

Zeker vijf scootmobielcoureurs komen regelmatig langs in de meest geavanceerde voertuigen en die begeleiden we bij het in- en ontschepen. Zeker bij hoog water, want dan moeten ze bij de nogal schuin liggende klep op en niet iedereen is daar even handig in.

Dan was er de wandelaar met hoed die de pont helemaal 'zen' vond en die met elke stap zijn geliefde met zijn voeten kuste: Fryslân. Wij snappen dat wel, zouden het misschien iets anders zeggen.

Elk jaar zien we meer lange-afstand reizigers, zoals dat Duitse echtpaar met zwaar bepakte fietsen, onderweg van Rotterdam naar Hamburg en dan is het logisch dat je de pont bij Kingmatille neemt. "Auf den Afsloitdaik hatten wir leider Gegenwind."

'Stamgasten' vertellen vaak mooie verhalen over vroeger, zo ook een oud-bewoner van het streekje die regelmatig langskomt met 'de vrouw' op hun elektrische fietsen. Voor de oversteek drinken ze altijd eerst koffie met een 'slikkoekje' op het terras. "Jonge, jonge, wat wij hier vroeger wel niet beleefd hebben!" Met grote gebaren wordt alles verteld.

"Gerrit en Bauke Saakstra jonge, die kwamen eens bij de pont met vijftien koeien die over de vaart moesten."

Hij wijst naar het boerderijtje aan de overkant waar de Saakstra's ooit woonden: "Die mannen waren te zunnig om te trouwen, Bauke zei altijd: een wit paard op stal kost je veel stroo. Afijn, dat met die koeien was meen ik in '60."

Zijn vrouw: "Juli '61, vlak na beppe Geertjes verjaardag."

"Was die Jan van Vuren toen al ponthulp?"

Zijn vrouw: "Die de hendel van de lier tegen zijn kin kreeg? Die heette Gjaltema en die noemden ze Van Vuren, niet om z'n haar, maar omdat hij een rooie rakker was. Trouwens die koeien, waren die wel van de Saakstra's?"

"Ik meen van wel, geeft ook niks, pontbaas Jaap (Jacob Petrus) die woonde hier met dertien kinderen in dat boerderijtje daar - wijst - en Jaap zegt: die laatste twee koeien kunnen er niet bij op, de pont is vol. Afijn, ze steken van wal met van die trekhouten jonge, dan moest je wel flink in 't spier, dat was wel wat anders dan die elektrische knopjeboel van jullie. Afijn, die achterblijvers stonden nog te loeien op de kant en die op de pont loeiden terug en je zal het maar beleven, die op de kant doken zo de vaart in en kwamen zwemmend achter de pont aan."

"Die verzopen?"

"Welnee jonge."

"Die zwommen door naar Franeker?"

"Nee jonge."

"Mond-op-mond beademing op de wal?"

"Welnee jonge, het was een geheister om ze weer op de kant te krijgen, maar die gaven 's avonds geen liter minder melk!"

LEREN VAN SCHADE

Een dure reparatie was het vervangen van de doorgebrande boegschroef. De schakelaar op het instrumentenpaneel bleek te veel stroom door te laten naar de boegschroef, die daar na 3 jaar intensief gebruik, niet meer tegenkon. Natuurlijk hebben we de installateur gevraagd waarom hij dat zo ingebouwd had. Zijn antwoord: dit heb ik nog nooit meegemaakt.

Misschien niet op jachten, maar op een pont die elke paar minuten moet wegvaren en aanleggen, wordt de boegschroef intensief gebruikt. Die is vervangen en er is door de schippers Albert Nauta en Hedzer van der Meer een beveiliging ingebouwd, zodat dit zich niet meer kan voordoen.

In de zomervakantie begonnen er vibraties te ontstaan in de roerpropellers en inspectie onder water toonde aan, dat er geen riet inzat, wat wel eens gebeurt, maar dat beide raamwerken waar de roertjes aan hangen, aan de bovenkant gebroken waren door de voortdurende wervelingen van de schroeven. Een duidelijk geval van metaalmoetheid, maar garantie hadden we niet meer. Op de jachtwerven in de buurt was men met vakantie, behalve bij jacht-

werf Atlantic in Harlingen. Daar zijn de roertjes eraf gesloopt en de rest van het seizoen is zonder gevaren. Roerpropellers sturen als een buitenboordmotor, dus echt noodzakelijk zijn de roertjes niet. Weliswaar verminderde de wendbaarheid daardoor en was het manoeuvreren bij harde wind wat lastiger, maar dat wende. Na het seizoen zijn de roertjes versterkt weer gemonteerd.

Was deze schade te voorkomen geweest? Eigenlijk niet, want voor de bouwer en installateurs was dit de eerste zonnepont met dit type motoren en van de schippers had niemand ervaring met intensief elektrisch varen. Van elke storing en schade leren we.

DE DIENSTEN

In 2015 zijn er 280 diensten gedraaid door 2 schippers per dienst van een halve dag, dus 560 diensten door 31 schippers. Dat zijn gemiddeld ongeveer 18 diensten per schipper per seizoen.

Aan een nieuwe schipper wordt een ervaren man of vrouw gekoppeld en in het voorjaar is het handig als de 'nieuwen' veel beurten maken. Dan zijn er minder passagiers, waait het vaak harder en dat zijn juist de goede omstandigheden om te oefenen.

Het staat de schippers vrij om te kiezen op welke dag ze een ochtend- of middagdienst willen draaien. Er zijn werkenden die misschien tien keer per seizoen varen en gepensioneerden die wel de hele week zouden willen varen.

Sinds we in 2011 begonnen, is er nooit een dienst uitgevallen omdat de schippers niet kwamen opdagen. Is men verhinderd, dan wil er altijd wel iemand invallen. Dat zegt twee dingen: de schippers vinden het varen leuk en ze weten dat dienst dienst is, ook als men de hele tijd in het schippershuisje moet zitten vanwege slecht weer, maar ook dan blijven de schippers van de *Jacob Petrus* op hun post.

Nog een ander ervaringsfeit: er zijn per seizoen hooguit één of twee diensten die niet door kunnen gaan of onderbroken worden omdat het weer te slecht is. Daar kunnen drie oorzaken voor zijn: windkracht 7 en hoger, dichte mist of onweer. In al de jaren die we nu varen, komen die omstandigheden tussen eind april en eind september dus maar hoogst zelden voor!

DIENSTEN ELDERS

Voor het vaarseizoen begint draaien we wel eens diensten elders als bruggen gesloten worden voor onderhoud. Provinciale Waterstaat of Aannemer Knol vragen ons dan in te vallen. Dat is in eerdere jaren gebeurd bij Spannenburg, Franeker, Dronryp en Kootstertille.

Daarvoor krijgt de stichting een dagvergoeding, tot genoegen van de penningmeester. Op beide oevers worden dan provisorische steigers gebouwd, zodat het in- en ontschepen soepel kan verlopen.

In maart varen we een paar dagen in Akkrum. Het is een noodzakelijk, maar kort (koud!) oversteekje en er wordt veel gebruik van gemaakt door de bewoners.

Op 9 april varen we een dagje in de Zuiderhaven van Harlingen ter gelegenheid van de Vloeddag 2016 van de chartervaart.

NIEUWE BORDEN

Golfslag wordt bij ons niet gedempt door een schuin talud van basalt keien, maar teruggekaatst door een houten damwand en daarom hadden we - vooral - last van te snel varende motorjachten. Dat is nu veel minder het geval want op beide kanaaloevers heeft de Provinciale Waterstaat vorig jaar waarschuwingsborden geplaatst - *Pontveer 300 mtr* - en daar zijn we blij mee. Alhoewel er altijd enkele watersporters zijn die de betekenis van het bord - *veroorzaak geen nodeloze golfslag* - niet kennen, wordt er toch langzamer gevaren. Brekende trossen behoren tot het verleden.

ZATERDAG 28 MEI OPEN DAG

Veeteelt- en akkerbouwbedrijven, molens, theetuinen, kerkjes, een galerie, een manege en een natuurgebied zijn die zaterdag tussen 10:00 en 17:00 uur open voor het publiek. De pont is die dag de verbindende schakel.

1	Vogelkijkhut Dras en Plas en molen	Puoldyk, Dronryp
2	Hatsumer molen	Keimptilsterdyk 2, Dronryp
3	Veeteeltbedrijf Jorna	Keimptilsterdyk 8, Dronryp
4	Molen Kingmatille	Keimptilsterdyk 10, Dronryp
5	Veeteeltbedrijf Maatschap Talsma	Tsjeppenbur 5, Wjelsryp
6	Stal Fokkema	Kingmatille 1A, Zweins
7	Akkerbouwbedrijf Sijtsma	Salverderdyk 63, Franeker
8	Theetuin It Noflik Stee	Rijksstraatweg 3, Zweins
9	Theeschenkerij Peins	Schalsumerweg 2, Peins
10	Theetuin Slappeterp	Kleasterdijk 12A, Slappeterp
11	Veeteeltbedrijf De Boer	Slappeterpsterdyk 16, Menaam
12	Fabriek Ried (galerie)	Hoofdstraat 7, Ried
13	Akkerbouwbedrijf Vogels	Camstrawei 41, Firdgum
14	Openstellingen kerkjes	Zweins en Slappeterp

DE TECHNIEK

Het klinkt simpel: je bouwt het dak van de pont vol zonnepanelen met een kabel via accu's onderdeks naar de 2 roerpropellers (podmotoren) onder de boot en daar gaan we!

Er zitten echter nogal wat 'kastjes' tussen en als je gewend bent om onderhoud te plegen met steeksleutels, schroevendraaier en oliespuit, zijn kastjes vol elektronica vrij abstract. We weten onder-tussen dat stroom en vocht geen vrienden zijn en dat elektronica stuk kan gaan. Gelukkig hebben de schippers Hedzer van der Meer en Albert Nauta veel verstand van 'prik'.

Vergeleken met dieseltechniek wordt nog maar kort elektrisch gevaren en in zekere zin zijn wij pioniers, omdat de pont veel intensiever gebruikt wordt dan bijvoorbeeld een privé-sloep met een elektromotor. We varen duurzaam, maar een dieselpontje is veel goedkoper. Praktisch zou een diesel niet zijn: veel gesjouw met jerrycans, want de dichtstbijzijnde dieselpomp is in Franeker.

Wat hebben we in die 5 jaar varen geleerd? Het manoeuvreren met 2 roerpropellers gaat prima. Die sturen gekoppeld, maar het vermogen en de stuwrichting zijn per motor apart te regelen. In feite kun je met die roerpropellers alles doen, maar omdat de 2 kielen ver naar achteren liggen, wil de boeg best wegwaaien bij harde zijwind. De later geïnstalleerde boegschroef blijkt het aanleggen en wegvaren bij harde wind flink te vergemakkelijken. De 'experts' onder schippers vinden dat het zonder boegschroef ook

Albert Nauta controleert of hij een nieuwe schakelaar die een kapotte verving, ook goed geïnstalleerd heeft.

best gaat, maar leidend is altijd geweest dat ook de minst vaardige schippers, alles met de pont moeten kunnen doen op een veilige, comfortabele manier, want we zijn wel openbaar vervoer.

We hebben ervaren dat het verschil in stroomopbrengst tussen schone of vervuilde zonnepanelen en tussen een lage of hoge stand van de zon, behoorlijk is. Is het erg warm, dan brengen ze minder op dan in koel zonnig weer. Sinds we begonnen in 2011 zijn de 8 accu's talloze malen ont- en opgeladen, die zullen langzaam minder worden. Hopelijk gaan ze nog een paar jaar mee, want 8 nieuwe accu's heb je niet voor een paar honderd euro.

In de toekomst zullen er veel betere zonnepanelen en accu's komen, maar die zijn er nu nog (lang?) niet.

TAMME

Schipper Tamme Velstra was een legendarische sportman, als kaatser wereldberoemd in Friesland. En 's winters hardrijden op de korte baan, daar waren nog wel wat prijzen mee te winnen. Onder de vaste passagiers heeft hij zijn eigen fans die hem vaak nog kennen uit de tijd dat hij kaatste.

Minder mensen weten dat hij ook een echte veldman is. Broedzorg voor de weidevogels, dus bij de boeren langs in het voorjaar om de nesten te markeren. Heb je een mol in de tuin? Bel Tamme en hij komt met zijn vallen. Vliegt er iets langs, Tamme weet wat voor vogel het is.

Hij is het enige overgebleven bestuurslid - technische zaken - van het eerste uur toen de pont nog niet eens gebouwd was. Als ervaren bouwvakker heeft hij al het houtwerk van de steigers aangelegd, hij doet er het onderhoud van en van het schippersonderkomen. Het spul staat er dan ook altijd tiptop bij. Met timmergereedschap is hij virtuoos, maar de elektronica aan boord raakt hij met geen vinger aan en een computer komt er bij hem thuis niet in.

Tamme heeft, voordat hij pontschipper werd, nooit gevaren, maar beheerst de *Jacob Petrus* uitstekend, ook bij de hardste wind. Dat bewijst maar weer dat je geen geofende watersporter hoeft te zijn om goed met de pont te varen, je moet er gevoel voor hebben.

Van alle schippers draait hij de meeste diensten. En mocht het niet druk zijn, is dat een prima gelegenheid om wat te vissen.

FINANCIERS EN SPONSORS

Weet dat u mede een project in stand houdt waar vele duizenden elk jaar gebruik van maken en die dat niet meer willen missen! Dank daarvoor!

OVERHEDEN

Provincie Fryslân, EU-POP geld en Verenings/BDU, Gemeenten Franekeradeel, Littenseradeel en Menameradiel.

FONDSEN

ANWB, Stichting VSB Fonds, Stichting Doelwijk, Stichting Herbert Duintjer Fonds, Stichting Juckema - Sideriusfonds, Fonds Bolsward - Dronryp 1963, Stichting VSB Fonds, Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, Stichting Multifunctioneel Bedrijfscentrum Westergozone, Wonen Noordwest Friesland.

SPONSORENDE BEDRIJVEN

Rabobank Noordwest Friesland - Leeuwarden, Drukkerij Draaisma - Dronryp, Sportcentrum Bloemketerp - Franeker, Dygra Lichtreclame - Dronryp, Jelle de Boer Keukens op Maat - Dronryp, Auto Haaima BV - Franeker, Douwenga Gevelrenovatie & Voegbedrijf - Franeker/Zweins, Keukencentrum - Marssum, Ontwerpstudio Jukkema - Dronryp, Kuiper Verzekeringen - Heerenveen, Mannen van Staal - Leeuwarden, Multiship Holland BV - Harlingen, Kapsalon Nynke - Dronryp, De Stadsherberg - Franeker, Fietsspecialist Van Der Woude - Franeker.

ADVERTEERDERS IN DE FOLDER 2016

Adolfs Boat Business - Skingen, Marten's Fish & Chips - Franeker, De Korenaar - Franeker, It Noflik Stee - Zweins, Slagerij Terpstra - Franeker.

Dit is een uitgave van de Stichting It Pontsje Werom
Secretariaat: Keimptilsterdyk 8, 9035 VL Dronryp
www.fietspontkeimpetille.nl
www.facebook.com/fietspont.keimpetille
pontsjewerom@gmail.com

Tekst, foto's en grafische vormgeving:
Henk Jukkema, Dronryp

